

PAU RODON I AMIGÓ O SENYOR TEIXITS

MONTSERRAT BARGALLÓ I SÁNCHEZ

D

View metadata, citation and similar papers at core.ac.uk

brought to you by CORE

provided by Revistes Catalanes amb Accés Obert

punt de vista tècnic, però hi ha molts altres aspectes de la seva personalitat que no són tan coneguts i que resulten també molt interessants.

La documentació que tan amablement l'Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona (AHBDN) ens ha permès estudiar ha esdevingut el cordó umbilical que ens ha connectat directament amb el personatge de Pau Rodon i Amigó i ha generat una simbiosi difícil d'explicar. A través d'aquesta font d'informació valuósíssima el mateix Rodon se'ns descobreix en totes les seves vessants: pedagog i mestre del tèxtil, publicista, conferenciant, escriptor de diverses obres d'assaig, bibliòfil, col·leccionista, etc.

És per aquest motiu que considerem interessant mostrar la figura del mestre partint de les seves pròpies paraules. D'aquesta manera, triant algunes de les moltes citacions que hem trobat a l'arxiu i comentant-les, pretenem evidenciar aquella part del personatge que no es pot apreciar de forma simple i d'altra banda, com si es tractés d'un petit homenatge, agrair a Pau Rodon que de tot això ens en deixés constància escrita.

La passió pel tèxtil

Per a la gent del món tèxtil Pau Rodon és un referent indiscutible, sobretot com a pedagog i publicista.

Pau Rodon i la seva família. Al darrere, d'esquerra a dreta: Pau Rodon i Amigó, Antònia Rodon i Font, Eulàlia Font i Barriga i la minyona. Al davant: Àngela i Camil Rodon i Font. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs.

Pau Rodon, a la dreta, conversant amb un amic. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs.

La seva tasca fou tan rellevant que el seu nom va esdevenir sinònim de teixits: «Una vegada vàreig rebre, a la meva casa de Badalona, una lletra d'Alemanya, que efectivament era per a mi, i en el sobre de la qual s'hi llegia només: "Teixits-Barcelona"».¹

Els neòfits en el tèxtil potser no trobaran res d'extraordinari en el fet que un senyor escrigui llibres, però en el cas de la indústria que ens ocupa les publicacions de Pau Rodon són de gran valor, tenint en compte les mancances existents, tant aleshores com avui dia, d'obres tècniques referents al sector.

Una vegada li van demanar pel seu alt rendiment com a publicista i ell respongué: «Més ho hauria estat si jo hagués nascut a Itàlia, França, Anglaterra o Alemanya, on es llegeix més i, sobretot, es "comprén" en major quantitat els llibres tècnics. A la nostra terra, els tractats d'ensenyament professional s'escriuen més aviat per pròpia satisfacció, la majoria, i per necessitat, els menys, més que per finalitats de lucre».²

Efectivament, conscient que en aquest país es dóna més valor a les coses estrangeres, va utilitzar per a alguns dels seus treballs pseudònims diversos, com ara Henri Lemaitre o Lino Bayol.

Pau Rodon va néixer el 8 d'abril de 1870 a Badalona, i pel que hem pogut esbrinar a través de la documentació, no hi ha antecedents de familiars dedicats al tèxtil.

Malgrat això, decideix diplomarse en teixits a l'antiga Escola Provincial d'Arts i Oficis sota el mestratge de F. Xavier Lluç, l'any 1886. No en sabem el motiu, potser l'enlluernament d'una indústria en potència o bé la necessitat econòmica d'aprendre un ofici.

A la seva obra *De penas a penas y de penas a penas*, el mateix Rodon fa una mena d'apunt autobiogràfic utilitzant el pseudònim de Carlos Grau (pel que fa a la seva persona) i el de Luch (pel que fa al mestre Lluch). Vegeu què ens diu d'ell mateix:

«En aquellos tiempos, Carlos Grau, era un joven de diecisiete años de edad, de pocas carnes y estatura más bien alta, cabello rubio, ojos azules, nariz un poco aguileña, boca regular y orejas diminutas.»

«[...] Su residencia, situada a unos siete kilómetros de la Escuela, le obligaba por su condición casi de extrema pobreza, a hacer a pie cada día de clase su recorrido de ida y vuelta.»

«[...] Por otra parte, su decidida vocación y plausibles deseos, le indujeron constantemente a la adquisición de aparatos y utensilios para poder practicar libremente y a sus anchas el estudio de determinados tejidos especiales, sobre todo el de las penas, al que se había aficionado grandemente; lo cual sólo podía conseguir debido al esfuerzo pecuniario de su querida madre.»³

Llegint el text precedent ens adonem que intercala veritat en ficció perquè sabem que als 16 anys Rodon ja era diplomad, i va ser aleshores, l'any 1886, quan va entrar a treballar a les sederies Reig, Batlló y Cia.

D'altra banda, cal pensar que, sobretot als inicis, la seva mare li va oferir un gran suport ja que l'anomena en diferents discursos i fins i tot al testament demana que l'enterrin al seu costat al panteó familiar, projectat per un altre badaloní il·lustre, l'arquitecte Joan Amigó i Barriga, parent del mestre.⁴

Més tard: «[...] al acabar sus estudios –que fueron por todos conceptos brillantes– tuvo la suerte de ser recomendado por

Pau Rodon impartint una lliçó de tallat de panes a l'Escola del Treball. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs. Fotògraf: Sayol.

su propio maestro señor Luch para ejercer el cargo de dibujante de tejidos en una importante fábrica de sederías de Gracia; de la cual pasó –después de cinco años consecutivos de hacer correr su pincel sobre la cuadrícula para la puesta en carta de numerosos proyectos decorativos– a ocupar –de conformidad a sus constantes deseos– el de técnico especializado en una grandiosa manufactura de penas y veludillos.

»[...] Bajo este último aspecto, la influencia de Carlos Grau traspasó el ámbito de su actuación personal, al ser seguido su ejemplo por los técnicos de todas las restantes fábricas...»⁵

Així, treballant a la Colònia Güell, va esdevenir un expert pel que fa a la manufactura de panes; era un món que el fascinava, sobretot perquè a la majoria d'escoles que impartien classes de

Pau Rodon, 1911. Caricatura original de Jaume Passarell. Tinta i aquarel·la sobre paper, 32,5 x 18,5 cm. Museu de Badalona, inv. 2663.

teoria de teixits s'estudiaven de forma molt superficial els teixits d'una certa dificultat tècnica considerats com a especials.

«...al tener que abandonar por prescripción facultativa la manufactura de las panas, para atender al cuidado de su salud algo quebrantada por el cuantioso esfuerzo por él desplegado durante su actuación en la misma, estableció por cuenta propia una Academia textil.»⁶

Sabem que la tasca d'investigació realitzada per Rodon a la Colònia Güell entre els anys 1894 i 1896 va ser frenètica, sobretot pel gran nombre d'estudis, assajos i patents que es conserven a l'arxiu.

Malgrat això no tenim prou clar si va deixar la colònia per motius de salut o per desavinences.

L'aprenentatge

L'abandó progressiu dels telers manuals i de la producció de tipus artesanal cap a una forma de tissatge mecànica i especialitzada obliga, a mitjan segle XIX, al replantejament de certs esquemes: allò que feia un sol artesà o un taller ben organitzat, passava a fer-se en una cadena productiva en la qual cada operació estava especialitzada i realitzada per una persona diferent.

Es fa necessària l'aparició d'una figura que pensi un producte viable per a aquest nou concepte de producció, que coordini i transmeti la informació de forma entenedora per a cadascun dels operaris. Cal la creació de fórmules aritmètiques en la ligotècnia tèxtil, que garanteixin un criteri unificat. Els innovadors en aquest sentit, pel que fa a Catalunya, són els mestres Lluch i Batlle. Això els converteix en els formadors

de les primeres generacions de dissenyadors tèxtils de la indústria catalana, entre els quals consta el propi Rodon.

Pau Rodon té paraules constants d'agraïment i record als mestres, com ara: «Una de las características más destacadas de la Cataluña ochocentista, la constituye el dualismo imperante, en tal época, no tan sólo en las inclinaciones y sentimientos populares reflejados casi exclusivamente en dos únicos bandos tenaz y encarnizadamente contrarios, si que, también, en todas las manifestaciones del arte y de la sociología.»

»[...] Así no es de extrañar que, dentro de la pedagogía textil, se registrase también el propio hecho y que allá en nuestras mocedades y en el fragor de las luchas bizantinas de aquellos días, hubiésemos podido dispensar más preferentemente nuestro entusiasmo juvenil y nuestra veneración profunda, a uno solo de aquellos dos grandes maestros catalanes que se llamaron, respectivamente, don Francisco Javier Lluch y don Ramón Batlle y Ribas; cuyo notabilísimo magisterio de uno y otro consideramos hoy, por un igual, como merecedor de la estima, gratitud y respeto de todos nuestros contemporáneos, teniendo en cuenta el esfuerzo desplegado por cada uno de aquéllos en pro del enaltecimiento y esplendor de nuestra gloriosa técnica.»⁷

El seu aprenentatge teòric fou esplèndid, però en el camp pràctic també va poder rebre, de la mà de grans professionals i de personatges històrics com ara Eusebi Güell, alguna lliçó:

«Quan jo vàreig ésser presentat a N'Eusebi Güell en una de les poques visites que aquest feia a la seva fàbrica de velluts de Santa Coloma de Cervelló, l'Alsina va indicar-me que li ensenyés algunes de les banderes que en aquells moments tenia jo preparades.

»En ensenyar-li jo, les meves primeres creacions de velluts a quadres, fetes en aquesta casa a imitació dels millors patens de llana, vaig sentir-li exclamar: –¡Quina llàstima! ¡m'agraden molt a mi!– la qual exclamació si bé de moment va deixar-me mig astorat, en explicar-me-la, més tard, em feu comprendre clarament que aquells primers dibuixos meus –que eren d'estil elegant, de tons delicats i de dimensions mesurades–, pel sol fet d'ésser agradables al temperament elegant, delicat i mesurat de N'Eusebi Güell, li feren llàstima en preveure que poguessin ésser rebutjats per la mena de gent de gust tosc i xavacà que comprava la classe de vellut al qual eren aplicats. I des d'aquell dia, per a reeixir en la meua feina, vareig recordar sempre més gojosament –com una de les altres tantes rebudes dels meus mestres– aquella lliçó d'ornamentació i colorit dels teixits –tan suau i delicadament insinuada– que em portà, més endavant, a combinar els meus dibuixos de vellut mostrejat per múltiple colorit dels seus plomalls de pèl, de la manera més adient al temperament i gust de la gent de les respectives regions hispàniques que havien de comprar-los.»⁸

Com la majoria de professionals del sector, Pau Rodon va sortir de l'escola amb la il·lusió de poder aplicar els seus coneixements a la creació dels productes somniats. Aquests productes, evidentment, no sempre coincideixen amb el que resulta més comercial.

Un pedagog vocacional

Pau Rodon tenia clar que la formació dels obrers de les fàbriques era fonamental per al bon funcionament de la indústria. En la seva personalitat sempre es nota l'impuls de divulgar el que sap ell i d'aconseguir més informació per explicar què saben els altres. A través de publicacions tècniques diverses i, sobretot, de la revista *Cataluña Textil* (que es funda l'any 1906 i esdevé la

Classes de lligotècnia davant d'un lligament sobre quadrícula. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs. Fotògraf: Sayol

Crònica amb majúscula de la indústria tèxtil fins a l'esclat de la Guerra Civil l'any 1936), Pau Rodon crea un espai en el qual tothom pot intercanviar opinions i informació, tant a nivell nacional com internacional.

Gran quantitat dels deixebles de F. Xavier Lluch i Ramon Batlle van esdevenir, al seu temps, mestres. La necessitat de transmetre els seus coneixements a les noves generacions també es manifestà en la figura de Pau Rodon. El seu gran

avantatge fou la capacitat innata de comunicar tant de forma oral com escrita.

En l'aspecte formatiu hi havia moltes mancances que Rodon s'afanyava a denunciar. L'opinió que tenia sobre com havia de ser la formació del personal de la indústria tèxtil era clara i no tenia manies a l'hora d'expressar el seu parer. Pel que fa a les escoles d'arts i oficis, el mestre opina:

«A n'el nostre país, especialment, es pot quasi bé dir que el Govern que ha creat aquestes Escoles, les ha fetes i les ha deixat estar –com vulgarment es diu– un cop creades. I per no haver-hi portat –per lo que a l'ensenyança tèxtil es refereix– als homes veritablement professionals el rutinarisme de la tècnica hi ha continuat, perdurant d'un any a l'altre. Per això no és d'extranyar que en alguns centres industrials de l'estranger –els quals han sentit l'hora de l'especialització primer que nosaltres– l'element de la patronal hagi esmenat les deficiències de l'Estat, creant front per front de les Escoles Oficials les seves Escoles particulars.»⁹

Per a Rodon, a la indústria cadascú té el seu rol, l'Estat, la patronal, els obrers, etc. Si algú no fa la seva feina passa com a les fàbriques, hi apareixen tares!, i té molt clar que és la patronal qui té el deure de vetllar per la formació dels seus obrers i de potenciar la creació de centres formatius a través de les seves influències amb el poder.

Interès per crear una escola

És a la Colònia Güell on se li desperta una vocació pedagògica que no l'abandonarà fins que mori. Allà descobreix les mancances formatives dels obrers tèxtils acostumats a les antigues formes de producció. I també allà escriu la seva primera publicació:

«Quan jo era a la Colònia Güell, el seu Director, en Ferran Alsina, portava la intenció de crear allí una Escola per als obrers de la fàbrica, en la qual l'ensenyança professional hauria corregut a càrrec d'ell, de l'enginyer en Manuel Folguera i Duran, que era el seu segon, i de mi que era el tècnic vellutaire de la casa. A tal efecte i per a fer el primer assaig, em féu escriure prèviament el meu “tractat elemental de composició de lligaments” que, sobre ésser la meua primera obra de tècnica, fou també la primera de caràcter tèxtil publicada en català. I amb aquell llibret de text, una vegada acabat en una habitació amb alcova d'una de les masies de n'Eusebi Güell, vàreig donar la primera lliçó d'un curs que durà cosa d'uns dos anys (de 1894 a 1896). Els múltiples quefers de l'Alsina, les seves campanyes polítiques i econòmiques i, sobretot, les seves cabòries de caràcter pseudo-científic i les de caràcter heterodox d'una nova reforma religiosa que covava en la seva pensa, el distraueren probablement d'aquell projecte, el qual no tingué altre resultat que el d'haver-me inspirat a mi una ferma vocació per a l'ensenyança de la nostra classe obrera.»¹⁰

L'any 1890 el diari *El Eco de Badalona* anuncia l'obertura de cursos de teoria de teixits que impartirà un joveníssim Pau Rodon. La cosa comença amb uns cursos particulars per acabar el 1906 amb la fundació de l'Escola de Teixits de Badalona.

«Como habrán visto nuestros lectores, el aprovechado joven don Pablo Rodon acaba de abrir un curso de Teoría y Dibujo del tejido.

»Recomendar la importancia de tales estudios, es por demás ocioso, tratándose de una población, como la nuestra, esencialmente industrial.

»Tal centro de enseñanza viene, pues, á llenar un vacío que se notaba aquí, donde tanta vida y desarrollo adquiere, afortunadamente, la industria, es nueva fuerza regeneradora de las modernas sociedades.

»A un sentimiento patriótico, y por lo mismo digno de todo encomio, obedeció el proyecto de fundar, no hace tiempo una Escuela de Artes y Oficios, y si lamentable es que tal pensamiento no prosperase, compénsalo la inauguración del Centro á que nos referimos, que será, á no dudarlo, para nuestra villa, un impulso mas hácia su progreso.»¹¹

L'adveniment de la dictadura de Primo de Rivera va comportar una profunda reforma de l'Escola d'Arts i Oficis, a la qual s'hauria associat l'Escola de Teixits, i Pau Rodon va haver de suspendre les classes. És en aquest moment que Rodon demostra la seva filosofia de vida, marcada per una forta coherència entre els seus pensaments i els seus actes. El mestre manté aquesta postura fins a les darreres conseqüències.

Conseqüències que ell mateix explica a l'homenatge que li ofereix l'Associació d'Antics Alumnes de l'Escola de Teixits de Badalona l'any 1933. *El Eco de Badalona* es fa ressò de la festa i en resum el parlament:

«Feu història de les vicissituds passades a l'adveniment de la dictadura havent estat destituït per no voler acatar les imposicions dels dictadors en el que tenien de vexant per a la nostra terra. A Barcelona fou destituït amb d'altres professors de l'Escola Industrial. Aquí a Badalona fou separat de la Direcció de l'Escola Elemental del treball. Havia rebut una comunicació del Comandant Delegat gubernamental ordenant-li es donessin les classes en castellà i ell contestà que ho comunicaria al seu superior jeràrquic, que era l'Alcalde President

del Patronat, i que entretant suspenia les classes. Vingué la suspensió del Director i per a protestar-ne els alumnes espontàneament, unànimement, es declaraven en vaga, distingint-se en la rebel·lia, d'una manera extraordinària, les senyorettes alumnes.»¹²

És remarcable el fet que Pau Rodon admetés dones a l'escola, ja que l'ofici de teòric tèxtil era, com tants d'altres, un feu masculí. La persona de la seva filla, Àngela Rodon, fou un clar exemple de la bona formació que es rebia a l'escola i possiblement la primera teòrica tèxtil de l'Estat espanyol.

«Com a professor, no fou secundat per ningú, i en el Patronat, l'únic que l'ajudà amb excepcional valentia i decisió fou l'amic Sr. Lluís Casas Petit, gran rebel de la dictadura. Quant a l'Escola de Teixits obligà al Comandant director a embeinar l'espasa per segona vegada, puix que en l'afany de dictar disposicions arbitràries no tingué en compte que el material era del Sr. Rodon, i tots els intents dels dictadors per reorganitzar les classes, fracassaren puix que la quasi totalitat dels alumnes es negaren assitir-hi. Es lamentà que a Badalona, com es feu a Barcelona, així que pujà la República, no se li hagués donat encara satisfacció, no material sino moral, reconeixent-li oficialment la injustícia que la dictadura feu amb ell. Per últim demanà que a l'hora del seu traspàs, embolcallessin el seu taüt amb la bandera barrada de l'Escola de Teixits, que presidia l'acte.»¹³

Aquesta determinació de mantenir-se ferm en aquelles postures que considerava justes era aplicada en tot moment. També en la seva vessant de conferenciant això es va notar. A Alcoi, l'any 1926: «Abans de començar la segona conferència del cicle de la meua darrera excursió cultural a Alcoi, que fou durant un dels anys de la Dictadura, van acostar-se'm dos

Fotografia de promoció en la qual destaca la presència de Pau Rodon (al centre), Camil Rodon (a l'esquerra de Pau Rodon) i Àngela Rodon. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs.

individus de la Junta de la “Real Fábrica de Paños” preguntant-me si tenia cap inconvenient a donar-la en castellà. I jo, a la meua vegada, vàreig preguntar-los si aquella indicació obeïa a alguna imposició governativa; i en dir-me que només era deguda al desig d’alguns dels assistents a la mateixa, que no havien entés prou bé el català de la meua primera conferència, vàreig contestar-los-hi, donant a les meves paraules el to o pronunciació d’aquella regió:

»— Pues diganlos a eixos que, hui, la meua conferència serà donà en valensià.

»Després del qual vàreig sentir que el meu amic i fabricant N’Agustí Soler, deia al meu estimat deixeble N’Adolf Bernabeu, avui fabricant i excel·lent professor:

»— Che, coll...! a eixe tio no l’atrapen.»¹⁴

També es preocupà pel reconeixement de la feina dels seus col·legues. A la revista *Cataluña Textil* fa constants recordatoris dels seus mestres, condeixebles, deixebles, etc., en una secció que anomena «Profesorado catalán», a més d’anunciar i vendre a l’editorial alguns exemplars de llibres tècnics d’amics i companys.

Pren especial relleu en el seu imaginari personal la figura de Jacint Barrau (inventor d’un teler per fabricar velluts), que fou menystingut per la patronal catalana i que hagué de vendre la seva patent a l’estranger.

L’any 1897 va tenir lloc a la Colònia Güell una festa per celebrar l’èxit en la invenció d’una màquina per tallar panes. El mèrit era per al mecànic i inventor català Ferran Alsina. Pau Rodon, per honorar el seu company de feina, va recitar una

poesia titulada *Un invent*, que a la colònia es va editar en un petit recordatori que es conserva al Museu de Badalona. Les primeres estrofes van així:

«Fa temps que un combat tenien
l’Alemanya i l’Anglaterra,
fent-se sordament la guerra
dins d’un camp poc conegut.
Tots els seus mellors mecànics
proves i més proves feien
i amb les tals proves, es creien
tallà amb màquina el vellut.

»La França també ho volia
i ho volien altres pobles
i amb aquests desitjos nobles
anant provant i provant...
Avui, extranyats, contemplen
com l’altiva Catalunya
amb sa mà nervuda empunya
una màquina tallant.»¹⁵

Doncs bé, més tard s’assabenta que la màquina en qüestió o, com a mínim, una de semblant, ja funcionava a França feia anys, concretament des del 1881.

Veient la pífia, i com a tècnic de prestigi, rectificà publicant un fulletó titulat *Tocata de Violón*, que resultà ser tota una prova d’humilitat i de seny a més d’una lliçó d’ironia. Va assolir un grau de celebritat tal que molta gent va arribar a prendre’l d’exemple, com és el cas de Juan S. Mir que, en un article publicat a conseqüència d’una polèmica per la celebració del bicentenari de la industrialització d’Espanya, fa la citació següent:

«En un folleto simpatiquísimo, don P. Rodon y Amigó, prestigioso técnico de la empresa y poeta improvisado, explicó con detalle todo lo sucedido. Sus palabras finales no pueden ser más sinceras: “Y ahora, al recordar que en una de mis dos transcritas poesías se afirma rotundamente que Cataluña fue la primera en la obtención del corte mecánico de las bastas de la empesa de las panas, al tener presente todos los conceptos ditirámicos que en la misma poesía se consignan, derivados de aquel supuesto hecho y, sobre todo, al venirme a la memoria el elogio que por mi cooperación activa en la referida fiesta me dirigió el propio señor Alsina, al decirme que yo había sido el héroe de la misma, no puedo menos que pensar: Sí, sí, ¡el héroe! Lo que fui yo, en aquel acto, fue ¡el ejecutor inconsciente de una tocata de violón!” [...].

»Me complazco en brindar a quien corresponda esta admirable lección de humildad.»¹⁶

L'etern mestre

Rodon exercí de mestre durant tota la vida. No tan sols mantenia una estreta amistat amb els seus deixebles, per lluny que fossin, sinó que donava opinions i consells sobre tots els problemes que li plantejaven a través de cartes o personalment, com és el cas de les dues cartes que ens permetem transcriure íntegrament.

Pau Rodon va morir l'any 1950 a l'edat de 80 anys, aquesta carta és del 1947, el mestre ja és força vell, però encara té empena.

«Onteniente, 22 Enero de 1947.

Sr. D. P. Rodon y Amigó

Badalona

»Mi querido maestro: Fiel a Vd. Y a mi promesa de reflejar su personalidad en una poesía, queda cumplida aque-

Pau Rodon. Museu de Badalona. Arxiu d'imatges. Col·lecció Pau Rodon

lla si ésta es de su agrado, la cual adjunto a la presente, para que me dé a conocer su opinión por medio de sus estimadas noticias, para que una vez conocida su aprobación o hechas las modificaciones que Vd. me sugiera, hacerla imprimir en

EL MAESTRO TEXTILIARIO

P. RODON Y AMIGÓ

SONETO

Adalid de la ciencia textilista,
De espíritu tenaz, perseverante;
Del trabajo fecundo siempre amante
Con sentido gallardo y altruista.

No menos creador que gran artista;
Su personalidad, asaz triunfante,
Contra todos los vientos va adelante,
Y hasta con su destino fué ironista.

Su grande alma nos muestra en su "Tocata
De violón", aquel golpe que desata
Su gesto de magnífica ironía...

Y en su vida de luchas desiguales,
A enemigos confunde, y a rivales,
Con su obra toda luz y alegoría.

J. SEMPERE FERRERÓ
fabricante de tejidos y mantas en
Onteniente (Valencia)

Anvers i revers de la targeta publicada amb el *Soneto* de J. Sempere Ferreró, tenint en compte les rectificacions del mestre. Museu de Badalona. Arxiu Josep M. Cuyàs.

mayor tamaño y remitírsela impresa por si Vd. tiene gusto de guardarla como un cuadro más.

»Siempre a su disposición, me repito suyo affmo. Discípulo y S.S.q.s.m.b.

»El maestro P. Rodon y Amigó
»Soneto

»Adalid de la ciencia textilista,
de espíritu tenaz, perseverante;
del trabajo fecundo siempre amante
con sentido gallardo y altruista.

»No menos creador que gran artista,
Su personalidad, asaz triunfante,
Contra todos los vientos, adelante;
Y hasta con su destino fué ironista.

»Su grande alma nos muestra en su “Tocata
De violón”, aquel golpe que desata
Su gesto de magnífica ironía...

»Y en su vida de luchas desiguales,
A enemigos confunde, y a rivales,
Con su obra toda luz y alegoría.

»J. Sempere Ferreró»

El mestre respon:

«31 de Enero de 1947.
Sr. D. José Sempere Ferreró
Onteniente

»Mi distinguido amigo, que de tal modo debo considerarle por las bondades que tan graciosamente Vd. me otorga.

»Su grata del 22 del que fina, me ha complacido en extremo y, sobre todo, el magnífico soneto que me ha dedicado su brillante pluma.

»Es V. un verdadero poeta. Cuantos conociéndome más que V., no habrían sabido dar una impresión de conjunto de mi modesta personalidad tan bien como V. lo ha hecho en los solo catorce versos de un soneto, por lo cual quedo muy complacido y satisfecho de su obra que –así que reciba el impreso del mismo que V. me anuncia– figurará en el frontis de mi biblioteca como uno de los mejores galardones que llevo recibidos en mi ya largo apostolado de maestro textiliario.

»En cuanto a que le dé mi opinión respecto las modificaciones que hubiere podido sugerirme su lectura, todo su contenido me parece más que bien, pero creo que en la copia que V. me ha remitido el verso que dice

»Contra todos los vientos, adelante,
se le habrá escapado la sílaba va, o sea
Contra todos los vientos va adelante
que expresa más gráficamente su concepto y no alarga el verso por fomar tal sílaba va sinalefa con la primera de adelante.

»Y poniéndome enteramente a su disposición para todo cuanto guste mandar, quedo de V. affmo. s. s. y amigo q.s.m.b.»¹⁷

No cal dir que l’original imprès que podem apreciar a les imatges de la pàgina 38 té en compte la rectificació suggerida pel mestre.

Bibliòfil

En el seu afany d'adquirir coneixements va esdevenir propietari d'una de les biblioteques més completes del món pel que fa al tèxtil. Aquesta biblioteca, que avui es conserva al Museu de Badalona, conté nombrosos volums de gran valor i malgrat això, Pau Rodon hi permetia l'accés a tota aquella persona que necessités efectuar alguna consulta. Pere Roselló el 1934 té l'oportunitat de parlar amb el mestre sobre la seva vessant bibliòfila i publica les seves impressions a *El Clamor*, partint de les anècdotes que el mateix Rodon li explica.

«A Lió, l'any 1913 hi hagué una subasta d'una biblioteca tèxtil i el senyor Rodon hi adquiria tants llibres que quan es presentava el cas de no fer-se cap postura, el del martellet es dirigia sempre a aquell preguntant-li *–Et vous, Monsieur Rodon, est-ce que vous ne donnez rien pour ce livre?–* Aquest senyor sempre oferia quelcom i així retornà a Badalona amb sis caixes plenes de llibres.»

»[...] A Madrid, recorrent en certa ocasió les llibreries de vell a la cerca d'una obra antiga i molt rara, parlà amb un llibreter aragonès, que digué no tenir-la, car ell feia únicament el comerç de novel·les. El senyor Rodon, com impulsat per una força misteriosa, es dirigí a un prestatge, agafà un llibre i oh, meravella! Era el llibre que cercava. El llibreter es quedà tan sorprès, que quan el senyor Rodon li demanà el preu del llibre, aquell li digué: “Parece cosa de milagro el modo como Vd. ha hallado en mi casa un libro que ni yo mismo sabía estuviera y como Vd. tiene en aprecio este libro, no voy a valerme de ello; se lo regalo”.

»[...] A Venècia, al refusar un llibre per estimar exorbitant el preu que li era demanat, el volgueren fer decidir a adquirir-lo

dient-li que si el senyor Rodon, un *bibliòfilo spagnuolo* en tingués esment en pagaria molt més, i el senyor Rodon no pogué comprar el llibre perquè el llibreter, considerava que aquell bibliòfil n'hauria pagat més. El senyor Rodon em mostrà l'ofertament que aquell llibreter feu posteriorment al *bibliòfilo spagnuolo*.»¹⁸

Treballador incansable

Així doncs, veiem com aquest il·lustre badaloní va esdevenir un treballador incansable amb el ferm propòsit d'instruir en l'art del tèxtil. Ell mateix es considera satisfet de la nova orientació que prengué la seva vida en deixar la indústria en la seva vessant pràctica per dedicar-se a l'ensenyament i difusió de les tècniques tèxtils.

Aquest sentiment de satisfacció es reflecteix al final de l'obra *De penas a penas y de penas a penas*, de la qual ja hem citat alguns fragments. Sota el pseudònim de Carlos Grau, el seu *alter ego*, ens diu:

«En esta su nueva actuación, que ha llegado a ser mucho más intensa y de más fama y nombradía que su actuación anterior, ha conseguido honra y provecho en tal alto grado, que la estimación de sus numerosos alumnos y la consideración y apoyo de nuestros más principales industriales, en sus publicaciones y empresas, le permiten esperar el fin de sus días, rodeado de su familia en las dulces placideces de su hogar, con la resignación cristiana de haber cumplido en todo tiempo su deber, al facilitar a sus conciudadanos los frutos de su larga y provechosa experiencia profesional y al cual podrá aplicarse, con razón –al ocurrir su traspaso– aquel aforismo latino: *finis coronat opus*.»¹⁹

Hem pogut comprovar que el mestre Rodon va ser un home

modern per a l'època, que es va afanyar a denunciar, investigar i mirar de solucionar les mancances de la indústria. En la distància veiem que, pel que fa al sector tèxtil, aquells problemes que en el temps de Rodon eren novetat, ara ja no són i malgrat això continuen existint. Agosaradament podríem dir que, veient la situació actual del tèxtil, possiblement el mateix mestre diria: «Nihil novum sub sole!».²⁰

Notes

1. PARRAMON, Ventura. *Un interviu a Mestre Rodon*. Barcelona: Tip. Cosmos, 1933. En aquesta entrevista trobem pensaments i dades interessants que surten directament de la boca de Pau Rodon.

2. *Ibidem*.

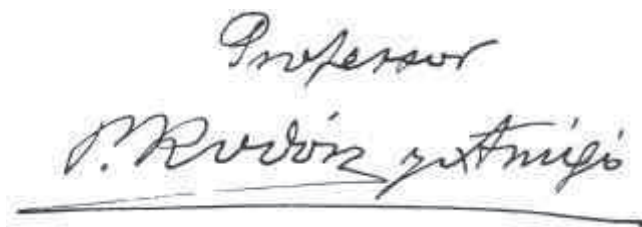
3. RODON I AMIGÓ, Pau. *De panas a penas y de penas a panas*. Badalona: Cataluña Textil, 1946. Pau Rodon buscava les maneres més enginyoses de transmetre coneixements als seus alumnes, com és el cas de la publicació *De panas a penas i de penas a penas*, en la qual explica dues històries oposades. A la primera part del llibre, «de panas a penas», explica la vida d'un jove que malmet la seva carrera tèxtil. La segona part, «de penas a panas», explica el cas contrari i acaba la narració amb una moralina.

4. *Ibidem*. Pel que fa al lligam amb la seva mare, apareix a la primera clàusula del testament de Pau Rodon el seu desig de ser enterrat al seu costat.

«PRIMERO: Es mi voluntad que, al ocurrir mi fallecimiento, se amortaje mi cadaver con la bandera catalana, que el entierro se efectue con sencillez y modestia y sin pompa alguna y que mis restos sean sepultados en el panteon de mis ascendientes, al lado de los de mi idolatrada madre Doña Dolores Amigó.»

Testament de Pau Rodon signat el 7 de novembre de 1921. AHBDN. Fons Pau Rodon. 7.2. Família Amigó.

La documentació referent als plànols del panteó familiar creat per l'arquitecte Amigó: AHBDN. Fons Pau Rodon. 7.2. Família Amigó.

Signatura de Pau Rodon

5. RODON I AMIGÓ, Pau. *De penas a panas... Op. cit.*

6. *Ibidem*.

7. RODON I AMIGÓ, Pau. *Retales variados*. Badalona: Cataluña Textil, 1942.

8. Eusebi Güell va ser el fundador de la Colònia Güell de Santa Coloma de Cervelló, on Pau Rodon va treballar durant un temps. Rodon sentia una certa admiració per aquest personatge, ja que va potenciar a Catalunya la fabricació de panes i també la de velluts. La Colònia Güell va esdevenir una de les principals productores d'aquest article a l'Estat gràcies a la confluència de tres individus de la talla de Ferran Alsina, director de l'empresa, Pau Rodon, teòric, i Eusebi Güell, l'amo.

RODON I AMIGÓ, Pau. *Eusebi Güell, industrial*. Badalona: Cataluña Textil, 1935.

9. Parlament de Pau Rodon i Amigó en l'acte de l'obertura de curs del Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria, en: *El Dia*. Terrassa, núm. 433, 30.09.1919.

10. PARRAMON, Ventura. *Op. cit.*

11. *El Eco de Badalona*, 26.07.1890, núm. 31, p. 2.

12. *Acció*, juliol de 1933.

13. *Ibidem*.

14. PARRAMON, Ventura. *Op. cit.*

15. Podeu trobar el *Recort de la festa celebrada en la Colònia Güell en homenatge a Ferran Alsina*, a l'Arxiu Històric de la Ciutat de Badalona. Fons Pau Rodon. És una petita publicació del 9 de maig de 1897.

16. Pel que fa a aquesta citació, prové d'un retall de diari que també es conserva a l'AHBDN. Sabem l'autor i el títol de l'article, però al document que es conserva no hi apareix la data ni tampoc el nom de la publicació: MIR, Juan. «Bicentenario de la industrialización de España».

17. AHBDN. Fons Pau Rodon. 4. Ponències, esposicions, homenatges.

18. ROSELLÓ, Pere. «El que tenim a Badalona. Una biblioteca notable», a *El Clamor*, núm. 222, 9.06.1934.

19. RODON I AMIGÓ, Pau. *De panas a penas...*

20. RODON I AMIGÓ, Pau. *Nihil novum sub sole!*. Badalona: Catalunya Textil, 1937.